

Inhoudsopgave

Daniels.....	1
van Dalen.....	1
Deckers.....	1
Graf van Deckers.....	2
Deelen.....	2
Dekker/Dekkers.....	3
Derks, opzichter.....	5
MIJNHEER JAN HEEFT EEN HEEL DORP en haalt er uit wat er in zit.....	5
De spoken verdwenen.....	5
De Heer en de horigen.....	6
Het culturele leven	6
De vlucht	7
Puin op de weg	7
Het is waarachtig wel tijd.	8
[Tekst bij de foto's].....	8
Land en kolen.....	8
Deuling, pachter.....	8
d'Haene/D'haene, onderwijzer.....	9
diepboringen in Helenaveen.....	9
van Diepen.....	11
van Diessen, turfarbeider.....	11
van Dijk.....	11
Dirks/Derks.....	11
diverse personen.....	12
Doppenberg.....	12
Draijer, schipper.....	13
Duyser, schipper.....	13

Daniels

uit het kasboek van Leo Theelen:

- 30 juni 1923 Daniëls 25 kaarten Truus -6,00
 5 4 juni 1927 Daniëls 4 gegolfde asbest platen f11.81+f0.45 -12,25
 4 augustus 1930 Daniëls vrouw c.s. rit Halte 2,40

- 1 januari 1940 Omnummering van huisnummers
 oud H25b Daniels nieuw H25
 10

van Dalen

- 31 juli 1931 **DOOR DEN TREIN GEGREPEN EN GEDOOD.**
 Gisteravond is op den onbewaakten overweg nabij de Panneschof tusschen Deurne en
 15 Helena-Veen de 75-jarige J. van Dalen, toen hij per driewieler de spoorbaan wilde
 oversteken, door den trein komende van Venlo, overreden en zwaar verminkt. De man was
 onmiddellijk dood. Het uitzicht wordt ter plaatse door een wachthuisje belemmerd.

Deckers

- 9 juni 1859 De ondergeteekende geeft bij deze te kennen, dat er in zijn pakhuis te
 20 Helena-Veen steeds voorradig is en verkrijgbaar, **BESTE HOLLANDSCHE ASCH** à 40 centen
 per mud

Helena-Veen den 9 Junij 1859

J. DECKERS.

- 26 november 1864 **Uit Nederweert** meldt men ons het volgende:
 25 [...] "Op denzelfden dag was bij den beenhouwer C. van Stippen alhier een vet varken
 te bezigtigen, hetwelk niet minder dan 568 halve Ned. ponden levend woog en slechts
 15 maanden en 13 dagen oud was. Dit beest was gemest bij den opzigter Deckers van het
 Helenaveen (gemeente Deurne). [...]

- 29 april 1865 Verkrijgbaar bij J. Deckers te Helenaveen: 1000 à 1500 pond best
 30 Honig-gewin 1864.
 Nadere inlichtingen op franco aanvraag.

- 6 januari 1872 **Houtteelt en Tuinbouw.**
 35 Voor VAST WERK, wordt gevraagd, een geschikt PERSOON, bekend met het vak van
 houtteelt en tuinbouw. Adres in persoon bij J. Deckers, te Helenaveen gemeente

Deurne, Noord-Brabant.

40 16 maart 1872 AARDAPPELEN verkrijgbaar bij J. Deckers, te Helenaveen.
Eene groote partij uitmuntende Aardappelen en Pootaardappelen. - Gelegenheid tot verzending per Spoor en Kanaal.

45 26 oktober 1872 Heden behaagde het der Goddelijke Voorzienigheid tot zich te roepen, onzen dierbaren Echtgenoot en Vader, den Heer Joannes Matthias Deckers, na eene kortstondige ongesteldheid, voorzien van de HH. Sacramenten der stervenden, in den leeftijd van ruim 51 jaren.

50 Wat wij hierdoor verliezen zullen diegenen beseffen, die den overledene van nabij gekend hebben.

A. M. J. Deckers-Bussing.

Mar. Deckers.

Jacques Deckers.

Elisab. Deckers.

55 HELENAVEEN, 22 October 1872.

Graf van Deckers

8 jul 1879 [op briefpapier van de]

60 **MAATSCHAPPIJ TOT Ontginning en Verveening der Peel, GENAAMD HELENA-VEEN. DIRECTEUR**
J. VAN DE GRIENDT

's HERTOGENBOSCH, den 8 Juli 1879

Wel?en Heer Ba? ? P A van de Mortel Burgemeester Deurne

Wel?delen Heer

65 In vriendelijke beantwoording Uwe geeerde ? ? ? aan den Heer J Deckers kan ik U door deze mededeelen dat de bedoelde ver? ?bend zijn, als voor perceelen Sector H ? 1335 ? 1336 voor een tijdvak van dertig jaren vanaf het jaar der 2e aangifte van 1864 ? no 17 bij besluit van Gedeputeerde Staten ? 30 December 1866 G no 162 voor voor den afstand van het huis ? vrijdom verleend tot 1885 bij besluit der gedeputeerden

70 Staten dd 24 Januari 1868 G no. 126.

terwijl de perceelen /erven/ H. 1335 ? 1336 vrijdom hebben bij overdracht tot 1883.

Mogt U de besluiten zelve benoodigd hebben kan ik nog mededeelen die, tengevolge der

ter d?ijde gebruikelijke ambtshalve toezending der afschriften van de betrokken

75 gemeentebestuur waarschijnlijk ? het archief der gemeente zullen aanwezig zijn, z? ? ? gaarne bereid ? die optesporen vertrouwend hiermede Uw verlangen te hebben bevredigd teekend

met hoogachting Uw ? Jvan?Ijz?

Deelen

80 11 jul 1874 **BEKENDMAKING.** De Notaris VAN RIET, te Deurne, zal op Dingsdag den 28 Julij 1874, des namiddags om 3 ure, ten huize van Deelen te Helenaveen, ten behoeve van de Weduwe en Kinderen van wijlen den Heer J. M. Deckers, krachtens verleende magtiging, in ééne zitting, publiek verkoopen: [...]

85 14 en 21 juli 1891 12 Welke zijn de redenen dat vele oude huizen niet behoorlijk gerepareerd en bewoonbaar zijn gehouden? Men beweert dat de aanbouw van nieuwe huizen en kerken niet dringen noodzakelijke was en dat met het daartoe besteed geld de oude huizen alle hadden kunnen hersteld?

Wordt verzocht eene opgaaf van de huizen die herstelling vereischen met hare

90 omschrijving van de gebreken en globale raming der kosten?

De hoofdopzichter beweert dat de oude huizen geen van allen hersteld waard zijn, en laat daarom alle reparatie na. Ik deel die meening slechts gedeeltelijk, maar had in mijne pogingen tot wijziging van het stelsel, tot nu toe weinig succes.

Tot het bouwen van nieuwe woningen ben ik niet overgegaan, dan na de dringende

95 betogen van Verhoeven, waarmede ik geheel instem.

Hveen kan naar mijne overtuiging niet bewerkt, en na de verveening productief worden gemaakt dan met eene flinke vaste bevolking. Daarvoor zijn woningen noodig.

Naar mijne opvatting behoeft bij een behoorlijke regeling der werkzaamheden het bouwen van nieuwe woningen het herstellen der ouden niet te beletten.

100 Zie staat B.

Deze staat is de uitkomst van een opzettelijk ingesteld onderzoek, waarin ik den baas timmerman geheel de vrije hand liet. De met een X geteekenden zouden voor de

voorgestelde reparatie meer huur moeten betalen, terwijl hun aangeslagen land, dan ook verhoogde waarde krijgt. Bij enkelden teekende ik aan dat de opname te oppervlakkig was; bij Deelen bijv: reken ik dat f500 vertimmerd zal moeten worden. Andere punten komen mij daarentegen voor veel te hoog geraamd te zijn. De herstelling bijv bij de Wed Blatter werd in het najaar begroot op f41. De voorgestelde nieuwe huizen zullen op f3500 - f4000 komen.

110 14 en 21 juli 1891 28 Welke is de eigenlijke geschiedenis van de koepel van het boogschutters gezelschap bij v Deelen?
Heeft dat gezelschap de herstellings kosten van die koepel betaald? of moet het die nog betalen?
Toen Schellings juist ontslagen was, heeft de toenmalige boekhouder v/d waals mij gevraagd of hij aan een bestaand gezelschap van boogschutters hier hulp verleen mocht voor 't zetten of repareeren van een gebouwtje.
Ik heb toen daartoe verlof gegeven, en aan 't einde van het jaar het gezelschap als debiteur gevonden met f37.10
Die post is afgeschreven ultimo 88.
120 Er werd nooit iets op afbetaald.
Overigens is mij niets van dit gezelschap bekend.

Dekker/Dekkers

uit het kasboek van Leo Theelen:

125 8 november 1922 Dekker vrouw Dekker: drager begrafenis -1,00
1 december 1922 Dekker turf drogen en werkzaamheden aan turf -24,20
27 februari 1923 Dekker 2 complete ramen+3 zonder ruit+3 ruiten Mij -4,00
13 mei 1923 Dekker 28 broedeieren 1,26
31 januari 1924 Dekker -9,06
130 29 februari 1924 Dekker -8,00
31 maart 1924 Dekker -9,75
26 april 1924 Dekker 28 aardbeienplantjes -1,50
30 april 1924 Dekker -9,30
31 mei 1924 Dekker -10,68
135 30 juni 1924 Dekker -13,96
31 juli 1924 Dekker -11,24
31 augustus 1924 Dekker -10,83
30 september 1924 Dekker -10,14
31 oktober 1924 Dekker -12,41
140 30 november 1924 Dekker -9,30
31 december 1924 Dekker broedeieren 26 2,08
31 december 1924 Dekker -11,45
31 januari 1925 Dekker -13,65
28 februari 1925 Dekker -8,19
145 31 maart 1925 Dekker -13,85
30 april 1925 Dekker -14,43
31 mei 1925 Dekker -17,58
30 juni 1925 Dekker -14,63
31 juli 1925 Dekker -14,82
150 31 augustus 1925 Dekker -18,20
30 september 1925 Dekker -14,56
31 oktober 1925 Dekker -14,56
30 november 1925 Dekker -10,92
31 december 1925 Dekker -10,92
155 31 januari 1927 Dekker -12,78
28 februari 1927 Dekker -12,63
31 maart 1927 Dekker -11,47
30 april 1927 Dekker -13,52
31 mei 1927 Dekker -9,20
160 30 juni 1927 Dekker -10,30
31 juli 1927 Dekker -13,96
31 augustus 1927 Dekker -9,23
30 september 1927 Dekker -8,72
31 oktober 1927 Dekker -8,13
165 30 november 1927 Dekker -9,67
31 december 1927 Dekker 15 broedeieren 1,20
31 januari 1928 Dekker -10,50
29 februari 1928 Dekker -8,82

	31 maart 1928	Dekker	-9,42
170	22 april 1928	Dekker	17 m ³ turf -36,50
	22 april 1928	Dekker	50 kg aardappels -2,50
	30 april 1928	Dekker	-8,54
	31 mei 1928	Dekker	-8,90
	30 juni 1928	Dekker	-7,70
175	31 juli 1928	Dekker	-7,68
	31 augustus 1928	Dekker	-6,72
	30 september 1928	Dekker	-9,84
	18 oktober 1928	Dekker	7,25 m ³ turf à f2.- -14,50
	31 oktober 1928	Dekker	-7,44
180	30 november 1928	Dekker	-5,86
	31 december 1928	Dekker	-9,72
	31 december 1929	Dekker	rit Halte 2,50
	31 januari 1926	Dekker	-11,05
	28 februari 1926	Dekker	-15,34
185	31 maart 1926	Dekker	-14,89
	30 april 1926	Dekker	-12,72
	31 mei 1926	Dekker	-20,20
	30 juni 1926	Dekker	-18,33
	31 juli 1926	Dekker	-9,49
190	31 augustus 1926	Dekker	-7,28
	30 september 1926	Dekker	-7,54
	31 oktober 1926	Dekker	-9,23
	30 november 1926	Dekker	-8,19
	31 december 1926	Dekker	-9,49
195	4 mei 1926	Dekker	An was 2xf1.04 -2,08
	29 oktober 1922	Dekker	H.5 kg bijensuiker -1,60
	14 juli 1923	Dekker	H. bijenvolkje en glasklok -1,00
	19 mei 1924	Dekker	H. 3 kg suiker à f0.35 1,05
	21 april 1925	Dekker	H. 4 strokasten+2 matten -5,00
200	2 april 1926	Dekker	H. andere werkzaamheden -2,50
	2 mei 1926	Dekker	H. werkzaamheden strokasten -3,00
	8 mei 1926	Dekker	H. 210 boonstokken f9.54+6 bos erwtenrijshout NCB f1.12 -10,66
	14 mei 1926	Dekker	H. boonstokken à 4 cent-2,40
	15 januari 1927	Dekker	H. bijrekening (april tot oktober en december) -16,95
205	24 juni 1927	Dekker	H. rekening Meijel ad f31.54 H. Dekker (doorgestreept) f34.25-31,54
	2 juli 1927	Dekker	H. werkzaamheden tweede kwartaal -26,00
	1 oktober 1927	Dekker	H. werkzaamheden derde kwartaal -25,00
	28 december 1927	Dekker	H. 3 strokasten en 2 korven -15,00
210	28 december 1927	Dekker	H. extra werkzaamheden -5,60
	28 december 1927	Dekker	H. werkzaamheden vierde kwartaal -25,00
	21 april 1928	Dekker	H. verkoop 15 kg bijensuiker 3,00
	22 april 1928	Dekker	H. werkloon eerste kwartaal -26,00
	7 juli 1928	Dekker	H. werkloon tweede kwartaal -25,00
215	31 augustus 1928	Dekker	H. inenten 292 à 8 cent f7.52+40 cent -7,92
	6 oktober 1928	Dekker	H. verkoop 22 kg bijensuiker à 20 cent 4,40
	7 oktober 1928	Dekker	H. werkloon derde kwartaal+f0.97 -26,97
	2 december 1928	Dekker	H. werkloon oktober f8.- extra f9.- -17,00
	6 juli 1929	Dekker	H. plukloon kersen 6-9 juli -4,00
220	13 juli 1929	Dekker	H. 7 platen kunstraat -1,00
	20 september 1929	Dekker	H. 15 kg suiker à 17,5 cent (zie 1930) 0,00
	2 april 1926	Dekker	H. werkloon eerste kwartaal 1926 -25,00
	9 oktober 1926	Dekker	H. tweede en derde kwartaal 50,00
	5 januari 1927	Dekker	H. vierde kwartaal 1926 -25,00
225	9 april 1927	Dekker	H. werkzaamheden eerste kwartaal -25,00
	22 april 1928	Dekker	J. verkoop kachel kunstmoeder 15,00
	31 december 1929	Dekker	Nic. werkloon -1,50
230	18 oktober 1930	HELENAVEEN.	- Not. Haffmans 27 Oct. om 10 uur, op verzoek der kinderen Dekkers, een kippenhok, van 6 bij 4 meter met tusschenschot, met ongeveer 100 hennen. Een dito van 6 bij 4 meter, met 90 kippen, broed '29 9000 boonenstaken, broeiramen. Een complete kunstkachel in goeden staat, verder: bascule, legnesten, melkbussen, kippengaas, puntdraad, planken en wat verder te koop wordt aangeboden.

235 1 januari 1940 Omnummering van huisnummers
oud H25a J. Dekker nieuw H24

Derks, opzichter

240 17 februari 1914 13 Op Woensdag 25 Febr. na afloop van verkoop Joosten te Helenaveen ten verzoeken van Berend Derks in de Koningswoning.
Een jonge schoone koe (7 maanden dracht) 1800 K.G. hooi, 1 mijt strooisel, boterkarn, tobben, vaten, kuipen, potten, pannen, stoelen, tafels en verder huisraad.

245 1 januari 1940 Omnummering van huisnummers
oud H30 J. Derks nieuw H34
oud H86 G. Derks nieuw H78
oud H92 J. Derks nieuw H84
oud H107 B. Derks nieuw H95

250 1 oktober 1940 **Heidebrand op de Peel**
Gesticht door brandplaatjes uit Engelsche vliegtuigen

Door het uitwerpen van vele brandplaatjes hebben Engelsche vliegtuigen gistermiddag brand gesticht op talrijke plaatsen in De Peel tusschen Sevenum en Griendtsveen. [...] Daar er gevaar bestond, dat het vuur over een kanaal zou verslaan op stapels turf, waarschuwde de burgemeester den heer Derksen, oprichter van de Mij. Helenaveen, die met een aantal arbeiders het gevaar aan de Griendtsveensche zijde van de Peel wist te bezweren. [...]

260 21 januari 1944 **N. V. Maatschappij Helenaveen verpacht PEELVERDJES**
14e wijk N.-Br., zeer goede huisbrandstof, reeds afgebonkt, ruim zetveld, afvoer naar harde weg per bak, op 14, 15 en 16 Februari 1944, van 9-4 uur ten huize opzichter J. Derks, Helenaveen H 85. Alleen aan ingeschrevenen bij brandstoffencommissie.

265 29 maart 1946 Op aanvraag van de Veenbaas Derks of hij na herstel weer bij de Maatschappij in dienst kan treden wordt afwijzend beschikt

23 oktober 1946 Derks zal met 1 Januari 1947 niet meer als veenbaas in dienst der Maatschappij gehandhaafd worden.

270 22 september 1950
MIJNHEER JAN HEEFT EEN HEEL DORP en haalt er uit wat er in zit

's Zondags: een emmer water van de bovenmeester

(Een reportage van Jan Snellen)

275 *PRECIES op de grens van Brabant en Limburg loopt een kanaal door de Peel. Smal, zwart, half dichtgegroeid en dikke ratten glijden er van de veenderige oever haastig in als iemand over de moerasweg voorbij fietst.*

280 *"Grote beesten kun-de hier zien", zegt een oud moedertje in Griendtsveen. Ze staat op een modderig plankiertje. Met haar emmer slaat ze wat slierten waterplant opzij en haalt hem dan gauw vol water er uit. Dat is voor de koffie, voor de aardappelen, voor de afwas. Even verderop ligt een jongetje op zijn buik uit het kanaal ie slurpen. Hij komt uit school en rij heeft dorst, "'t Is een beetje bruin en ook niet lekker, maar als ie 't goed kookt, kun-de 't wel drinken", zegt het vrouwtje. Ze heeft het er altijd mee gedaan, zo oud als ze is. Alleen 's Zondags, dan haalt ze een emmer regenwater bij de bovenmeester. Een mens mag toch ook wel eens wat hebben.*

285 **De spoken verdwenen**

VOORDAT het kanaal gegraven werd was de Peel vele eeuwen lang een woest en ondoordringbaar moeras geweest. Om van het Brabantse Deurne in het Limburgse Sevenum te komen moest men over Meyel, om de Peel heen. "Dat is ook mijl op zeven", zeggen de mensen nu nog als ze een lange weg voor de boeg hebben. Reizigers, die in donkere nachten in de Peel verdwaalden werden door geheimzinnige spoken en weerwolven voor eeuwig in de onpeilbare diepten van het moeras gezogen. Toen kwam, in het midden van de vorige eeuw, het kapitalisme naar de Peel. Spoken en weerwolven verdwenen in de sagenboeken. De gebroeders Van der Griendt doken op. Zij kochten spotgoedkoop vele vierkante kilometers grond en ronselden plaggenhuttenbewoners uit Drente en 295 aardappeltelers uit de Duitse veenstreken om het kanaal te graven, turf te steken en turfstrooisel te maken. Helenavaart noemden ze het kanaal omdat de vrouw van een hunner Helena heette. De nederzettingen van rieten, met leem bestreken hutten aan de uiteinden van het kanaal werden Griendtsveen en Helenaveen. En door het kanaal zagen de huttenbewoners de vruchten van hun arbeid verdwijnen. Millioenen kilo's turf en 300 turfstrooisel gingen de wereld in, waar de Van der Griendts het omzetten in goud, dat

door hen en de latere Maatschappij Helenaveen overal in gestoken werd waar arbeidskracht te exploiteren viel. Het kanaal zoog De Peel leeg. De Van der Griendts werden rijk en machtig, de veenarbeiders bleven even arm als zij gekomen waren.

De Heer en de horigen

305 EEN eeuw na de gebroeders Van der Griendt, op een trieste regenachtige herfst dag, trokken twee verslaggevers de Peel in. Een met een blocnootje, de ander met een camera. Niet om naar het turfsteken te kijken. Dat is allang afgelopen, want kolen geven meer warmte. De trein stopt zelfs niet meer waar het kanaal bij de spoorlijn komt. Zij fietsten van Deurne naar Griendtsveen.

310 Uit de verte lijkt het een oase in het droeve Peellandschap. Een bos van groene bomen, die hun wuivende kruinen hoog in de lucht heffen. Maar onder de bomen is het zo stil als in een sterfhuis. Een armtierig dorpje van tachtig huisjes met stapels turf tegen de zijgevels. Smalle kromme weggetjes van in het veen gestampt puin en kiezel. Verzakt en bultig met vele bordjes, die hun opschrift in de waterplassen in

315 de kuilen spiegelen. "EIGEN WEG". En tussen het gebladerte het dak van een grote villa – het kasteel van Van der Griendt, de kleinzoon der eersten, Mijnheer Jan. "Ik heb zeven kinderen en drie slaapkamertjes," zegt een arbeider langs de weg met een wrange glimlach. "Hij heeft drie kinderen en twintig slaapkamers." Wat klinkt zo'n vergelijking dwaas in Griendtsveen. Alles is immers van Mijnheer Jan en zijn familie.

320 De wegen, de bruggetjes, de bomen, de kleine huisjes van zijn landarbeiders, de villaatjes van zijn boekhouder en zijn opzichters, de kerk, het café, de slagerij, de kruidenierswinkel, de toonbanken en de winkelrekken, het postkantoor, het ontspanningsgebouw, de smederij en loodsen, de grond waarop dit alles staat, het ontgonnen veen, het bouwland, het weiland, de tractoren, de ploegen, de eggen, het

325 water in het kanaal – wat niet?

In de Middeleeuwen moet 't nog wel eens gebeurd zijn, dat een graaf een vader was voor zijn horigen. Dat zullen ze in Griendtsveen nooit van Mijnheer Jan zeggen. Als zijn bewind sedert 1945 gematigder is geworden is het zijns ondanks gebeurd. Daar is het geval van de schilder, die niet voor Van der Griendts Landbouw-exploitatie

330 maatschappij wilde werken. Hij woonde in Griendtsveen met zijn gezin bij zijn ouders in. Toen er een woning leeg kwam, kreeg hij die niet omdat hij zich niet gedroeg zoals het een goed onderdaan betaamt. Griendtsveen valt echter onder de gemeente Horst! De burgemeester van Horst heeft de bevoegdheid in zijn gemeente woonruimte te vorderen. Toen de schilder bij hem kwam, begreep de burgemeester meteen, dat dit een

335 prachtige gelegenheid was om mijnheer Jan te tonen, dat de burgemeester ook in Griendtsveen nog wat te zeggen heeft. Hij vorderde de woning voor de schilder. Mijnheer Jan – reuze boos – zon op représaille. Het toeval echter wil, dat Griendtsveen eindelijk aansluiting op het elektrische net krijgt. Mijnheer Jan moet de electriciteitsmeters in zijn huizen betalen. Nu krijgt de opstandige schilder geen

340 meter en dus geen stroom...

Het culturele leven

VOOR de oorlog had Mijnheer Jan ook de drie winkels in eigen beheer. Einde van de week hield hij de schuld van de huisvrouwen van het loon af. Geen enkele leverancier uit Deurne mocht met zijn bakfiets op mijnheer Jans "eigen wegen" komen. De

345 kleinhandelswinsten zijn nu echter zo miniem, dat het voordeliger uitkomt de winkels met inventaris en al te verhuren. Zo is de Griendtveense middenstand ontstaan.

De kroeg echter heeft mijnheer Jan echter in eigen beheer gehouden. Het is de enige recreatie in het dorp, want de gore, kale zaal, die ontspanningsgebouw wordt genoemd,

350 wordt alleen maar 's Zondagsavonds geopend als het Mijnheer Jan belieft en 's Woensdags als de dokter uit Deurne er spreekuur heeft. Voor een schamel weekgeld houdt een Griendtsveens gezin de kroeg schoon en schenkt er elke avond de dure slechte jenever van Mijnheer Jan aan de landarbeiders van Mijnheer Jan. Goed, er is ook nog een biljart in de kroeg: "40 cent per uur, f15 voor het eerste gat in het

355 laken, f10 voor elk volgend gat", zo maakt Mijnheer Jan bekend in een ingelijst stuk op de muur. Maar met de jenever en het biljart hebben we dan ook het gehele culturele leven in het rijk van Mijnheer Jan behandeld.

De landarbeiders van Mijnheer Jan ploeteren de godganselijke week voor een dertig gulden op de honderden hectaren dalgrond, die vaders en grootvaders voor de vader en

360 grootvader van Mijnheer Jan hebben ontgonnen. Ze wonen niet meer in rieten hutten, da's waar. Maar ze drinken nog steeds hetzelfde water uit dezelfde stinkende Helenavaart, omdat Mijnheer Jan geen goten aan hun daken laat maken om het regenwater op te vangen. Een kapper komt nu op gezette tijden haarknippen in de kroeg. Maar voor een bezoek aan de burgerlijke stand of het gemeentehuis moeten ze nog altijd 12

365 kilometer ver over slechte, in de winter onbegaanbare, wegen naar Horst. En als ze voor de winter vijftig meter turf willen steken uit de grond, die doordrenkt is van

hun zweet, dan houdt Mijnheer Jan daarvoor vijftig tot zestig gulden van hun loon af
Want de turf is immers van hem!

De vlucht

370 VAN Griendtsveen naar Helenaveen. Het pad loopt aan de Brabantse kant van het kanaal.
Puin en grint, kuilen en bulten en primitieve bruggetjes van half-vergane
spoorbielzen. Ook dit is een "eigen weg", niet van Mijnheer Jan, maar van zijn
buurman, de Maatschappij Helenaveen. Langs dat pad, in een bouwvallige krot, vonden
375 we de ouwe Jan Derks in zijn stoel naast het fornuis waarop een grote ketel
varkensvoer stond te koken. Ouwe Jan Derks is nu 94. In 1883 verliet hij zijn
plaggenhut bij Hoogeveen om in de Peel voor de Maatschappij goud te komen zoeken uit
moeras. "We zijn uit de armoede gekomen", zegt hij, "maar hier was het nog veel
380 armer." Zijn stem is versleten en klankloos. Het is goed dat zijn schoondochter bij
hem woont sedert haar man door de Duitsers is meegenomen en nooit teruggekeerd. Zij
mest twee varkens, steekt turf en teelt wat aardappelen en groente om de oude baas in
het leven te houden. Want van Drees krijgt hij niet meer dan f46.- per maand en van
de Maatschappij helemaal niets, afgezien dan van het kot, waarin hij voor f1.50 per
week zijn levensavond mag slijten, ver van de bewoonde wereld.

385 Hoeveel geld zou deze oude man voor de Maatschappij en haar aandeelhouders hebben
gemaakt? Vele jaren, in de kracht van zijn leven, ploeterde hij in het veen. Een
gulden per dag verdienen, als het regende niks. Werken an zwijgen. Nam je het niet,
dan ging je je huis uit, het dorp uit... Zijn schoondochter weet er ook van mee te
praten. Ze was 14 jaar en laadde turf in de schuiten voor vier cent per week. Ze kon
ook thuis blijven om moeder te helpen, maar dan had de Maatschappij tot haar spijt
390 geen werk meer voor vader. Zo is de Maatschappij.

Maar eens op een dag hadden de mensen er genoeg van. Over de weg, die zij hadden
aangelegd, langs het kanaal, dat zij hadden gegraven, door het veen, dat zij hadden
ontgonnen, trokken ze op naar de villa van de directeur. De mannen, de vrouwen en de
kinderen.

395 Stenen vlogen door de ruiten, waarachter zich de dief van hun arbeidskracht verborg.
Mevrouw vluchtte in een koetsje uit het dorp. Mijnheer luidde de noodklok. Maar een
paar dagen later vertrok ook hij om zich nooit meer in het "gevloekte land" te laten
zien. "Ze durfden niet meer terug te komen", zegt ouwe Jan Derks en in zijn ogen
gloeit even iets alsof hij nog jong was en niet op de dood zat te wachten.

Puin op de weg

400 Maar Jan Derks is oud. Zijn kleindochters zijn al weer grootmoeders van een nieuwe
generatie Peelbewoners. En de Maatschappij is er nog steeds - machtig, alles
bezittend, alles beheersend. Mijnheer Jan van Griendtsveen heeft van zijn Peel, toen
de turf eruit was, een groot landbouwbedrijf gemaakt met tractoren en zaaimachines.
405 De kinderen van de turfstekers werden zijn landarbeiders.

De Maatschappij Helenaveen deed het anders. Zij bouwde boerderijtjes en verpachtte
deze met de ontveende grond aan de nakomelingen van de eerste kolonisten. Nu betalen
de kinderen van Jan Derks pacht voor de grond, die hun vader voor f1.- per dag heeft
ontgonnen. Zij spoelen hun groente in het kanaal, dat hun vader heeft gegraven en zij
410 drinken er uit zoals hun vader zestig jaar geleden. En over de "eigen weg" langs het
kanaal gaan hun producten naar de veiling.

Het is goede grond in Helenaveen, maar de boerderijtjes liggen er armetierig bij.
Glas en kassen hebben de tuinders niet. Ze kennen de Maatschappij uit de verhalen van
hun vaders en grootvaders en uit eigen ervaring.

415 Waarom kassen bouwen? Wie staat er borg voor, dat de Maatschappij ons straks de grond
niet afneemt als het haar beter uitkomt? Het pachtbesluit? Och wat, de Maatschappij
is veel machtiger!

Ja, de Maatschappij is nog steeds machtig. "De weg kan niet langer zo blijven liggen"
heeft een tuinder in de gemeenteraad van Deurne, waaronder Helenaveen hoort, gezegd.

420 "De tuinders van Helenaveen betalen zich blauw aan vrachtkosten omdat de
vrachtrijders niet voor het gewone tarief hun materiaal kapot willen rijden."
Bovendien komt de groente, beschadigd op de markt en de fijne kasgroente zou helemaal
tot pap worden gereden. Maar de Maatschappij doet niet meer aan de weg dan af en toe
een schep puin er op. En als het Rijk zegt "De weg in orde maken" dan zegt de
425 Maatschappij "Dat is ons te duur". En daarmee schijnt de kous af te zijn. Omdat zij,
die zoveel geld uit de Peel hebben gehaald, weigeren om er wat in te steken, zolang
de pachtprizen niet verhoogd mogen worden, daarom ligt Helenaveen geïsoleerd van de
wereld. Twee kerken, een school, een paar winkels, wat boerderijen langs het kanaal
midden in de woeste, ruige Peel. Vaak is er geen onderwijzer te vinden, die zich daar
430 levend wil begraven en dan lopen de kinderen maar wat door de modder...

Het is waarachtig wel tijd.

Van Helenaveen zijn we naar Sevenum gefietst over de zandbaan, die voor de oorlog

435 door werkloze kleermakers, kantoorbedienden en arbeiders werd opgeworpen. Links en rechts strekte zich da kale Peel uit, verzakt door de ondergrondse veenbranden, met een armelijke vegetatie van lage berken en bentgras. Van Sevenum terug naar Griendtsveen, langs schamele DUW-kampen en kleine zandboerderijtjes op ontgonnen veen van de gemeente Horst. Er moeten nog mijnen liggen hier en slordig gedolven soldatengraven uit de jongste oorlog...

440 Op een "eigen weg" van mijnheer Jan hebben we geschuild voor een plasregen, gehurkt onder een regenjas, omdat er nergens in de wijde omtrek beschutting was. En in de kroeg van mijnheer Jan hebben we een slechte borrel gedronken om warm te worden. Uit het raam keken we naar armelijke huisjes aan de overkant van het kanaal, waar het moedertje woont, dat 's Zondags een emmer regenwater bij de bovenmeester mag halen. De "acht zaligheden" zo heten deze huisjes in Griendtsveen. En schuin daartegenover

445 ligt het kasteel van mijnheer Jan... Mijnheer Jan's Landbouwexploitatie maatschappij en de Maatschappij Helenaveen. Zij hebben schatten gehaald uit de Peel en de schatgravers arm, berooid en horig achtergelaten. Het is waarachtig wel tijd, dat er aan hun heerschappij een einde komt en dat de mensen, die van geslacht op geslacht op deze grond hebben gezwoegd er een stuk van krijgen om een bedrijf te stichten en als vrije mensen te leven. De grond behoort aan wie hem bewerkt!

[Tekst bij de foto's]

1. Het kasteel van Mijnheer Jan van Griendtsveen. Als 't hem hier verveelt gaat hij in zijn villa in Helmond wonen ..
- 455 2. De soldaten mochten zich niet wassen in de Helenavaart. Moedertje haalt er haar drinkwater uit. "Ja, alleen voor door de week hoor."
3. Ouwe Jan Derks, 91 jaar. Een leven voor de Maatschappij
4. Het hek van de "ontspanningszaal". 's Zondagavonds haalt Mijnheer Jan het slot er af... als het hem belieft.

460 Land en kolen

Afgezien van het uitgestrekte bodembezit van Mijnheer Jan en de Maatschappij Helenaveen, waarop na onteigening tal van zelfstandige boerenbedrijfjes gevestigd kunnen worden, zijn er in de Peel nog 4500 ha woeste grond geschikt voor ontginning. Een dikke 500 landloze boeren en landarbeiders zouden hierop als zelfstandige boeren

465 een plaats kunnen vinden. De Peel is ook rijk aan kolen. Boven de 1200 meter diepte, dus exploiteerbaar, ligt 1725 miljoen ton steenkool opgeslagen, waarvan het allergrootste gedeelte, 1168 miljoen ton, geschikt is voor chemische industrie. Bij Helenaveen en Horst-Amerika komen de lagen zelfs tot 900 meter onder de oppervlakte.

470 Deuling, pachter

6 juli 1912 **Hendrik Hoeve.**

De directeur zegt voornemens geweest te zijn aan de vergadering het voorstel te doen, de Prins Hendrik hoeve pas het volgend jaar te bouwen, vanwege de vele werkzaamheden van dit jaar.

475 Dezer dagen echter is een zeker H Deuling in het veen geweest die ernstig reflecteert om huurder te worden. Hij zou dus een verandering in het plan kunnen teweeg brengen. Men is nu bezig met een onderzoek naar de persoon en de borgen. f60 per hectare werd als prijs genoemd.

480 4 oktober 1912 De Hendrik Hoeve werd verhuurd voor f60 per hectare met 1 jaar vooruitbetaling. waartegen 3½% restitutie aan de pachter vergoed wordt. deze zijn de gebr. Deuling uit Nieuw Buynen bij Stadskanaal. huurtijd 6 jaar. Thans zijn 24½ hect gereed. De geheele oppervlakte wordt 37 hect.

485 26 november 1915 De pachter Deuling (Hendrik hoeve) betaalt de huur vooruit en verzocht nu geen land er bij te nemen omdat hij bang is geen kunstmest te kunnen krijgen. hij vraagt uitstel van betaling de? huur om dit aan kunstmest te besteden. Dit wordt toegestaan.

490 5 oktober 1916 **Hendrikhoeve**

De directeur zegt dat de pachters der Hendrikhoeve gebr Deuling nu reeds vragen om uithuren - hun pacht loopt van 1912 - 1 maart 1919. Tot nu toe hebben zij geregeld betaald, doch nu zijn zij met Deurne in onderhandeling om daar te beginnen. Zij komen uit Drenthe en ofschoon zij Katholiek zijn sluiten zij zich met niemand in de

495 Helenaveen aan.

18 januari 1918 **Pachters.**

500 De pachters besprekende zegt de directeur, dat de "Hendrik hoeve" ±37 hect. pachters de gebroeders Deulings buiten huur raakt. Deze bedroeg f60.- Er wordt advies van den directeur besloten f75 te vragen.

d'Haene/D'haene, onderwijzer

505 16 februari 1868 Op 14 Jan. jl., is door C. D'haene, te Helenaveen, gemeente Deurne, aan het adres van den heer C. A. Knulle Pz., R.-K. pastoor te Obdam (Noordholland), verzonden een ongefrankeerde brief, inhoudende een bankbiljet, groot f25, n°. 6534, Litt. G. G., welke brief niet aan zijn adres is bezorgd. De officier van justitie te Eindhoven verzoekt opsporing, aanhouding en berigt.

510 1 januari 1869 De werken van Vondel door mr J. van Lennep Haene, (C. D.) Hoofdonderwijzer, te Helenaveen

31 december 1881 ontslag van onderwijzer Clemens d'Haene, zonder pensioen, naar verdienste

515 **diepboringen in Helenaveen**

520 5 maart 1906 Een adres van de Nederlandschen Maatschappij tot het verrichten van Mijnbouwkundige Werken, waarbij aan Gedeputeerde Staten wordt kennis gedaan dat zij den 5 Maart jl begonnen is met de grondboring op perceel ? H. No 3572 dezer Gemeente Deze kennisgeving wordt den Gedeputeerde Staten gezonden voor advies Voor kennisgeving aangenomen

525 6 maart 1906 **Helenaveen.** - Alhier worden boringen naar steenkool gedaan. Reeds zijn de nodige materialen aangekomen, zoodat de werkzaamheden al heel spoedig zullen beginnen.

530 9 maart 1906 Te Helenaveen (N.-Br.) zal een onderzoek worden ingesteld naar de aanwezigheid van steenkolen in den bodem aldaar. Vijf waggons met buizen, stoommachines, een perspomp en andere voor dit doel benoodigde werktuigen zijn reeds aangekomen.

535 26 juni 1906 **Helenaveen.** Men is met de boringen alhier gevorderd tot een diepte van ruim 700 m. Het water, dat met buizen naar beneden gaat, komt donkerblauw weer boven. Op andere plaatsen werd in dit geval gewoonlijk spoedig steenkool gevonden, zoodat men alle hoop heeft op goede resultaten.

17 augustus 1906 **Steenkolen.**

540 Men meldt uit Helenaveen (N.-Br.) van 14 dezer aan de N. R. Ct.: "Hedenmiddag kwam de vlag op den boortoren, ten teeken dat er kolen gevonden zijn en wel op een diepte van bij de 1000 meter. "Morgen worden de hoofdingenieur, enz., vanwege den Staat alhier verwacht."

545 21 augustus 1906 **Helenaveen.** Omtrent de steenkolen boring alhier, meldt men dat de gevonden steenkoollaag een dikte heeft van 60 cM, terwijl voor een loonende exploitatie 40 cM. voldoende is.

22 augustus 1906 Uit Helenaveen meldt men:

De gevonden steenkool, waarvan we dezer dagen melding maakten, is gebleken een laag van pl. m. 60 c.M. te zijn. Men boort evenwel voort, op hoop van diepere lagen te ontdekken.

550 Volgens geologen, staat deze bedding waarschijnlijk niet in verband met die van Duitschland, welke o. a. in Venlo en Heerle haar vermoedelijke uiteinde hebben, maar met die in België.

24 augustus 1906 **Provinciale Berichten.**

555 **Steenkolen in Noord-Brabant.**

Het Haagsche correspondentiebureau meldt: Omtrent de steenkolenvondst in Noord-Brabant, zijn nog de volgende nadere bijzonderheden bekend geworden. Gelijk reeds gemeld, is dezer dagen de hoop, welke de ingenieur-directeur der rijksopsporing van delfstoffen in zijn onlangs gepubliceerd jaarverslag uitsprak, werkelijkheid geworden en is bij de staatsboring te Helenaveen de eerste steenkolen laag doorboord. De kolenformatie werd plm. 894 M. onder zeepeil aangetroffen; in het begin was het gesteente door de nabijheid eener scheur sterk gestoord en bevat te het verschillende dunne verdrukte en vergruisde kolenlaagjes.

565 Nadat de scheur zelf doorboord was, werd op 987 M. diepte een goede laag van 60 cM. dikte gevonden. De boring zal nu, in de hoop nog meerdere lagen te treffen, tot circa 1100 M. diepte worden voorgezet. Onmiddellijk daarna worden zoo spoedig mogelijk op eenige kilometers afstand twee nieuwe boringen aangezet.

570 Deze steenkolenfondst zoo diep in het land en op zoo grooten afstand van eenig tot nu toe bekend, kolenveld, wordt eene gebeurtenis van het hoogste gewicht geacht, feitelijk gelijk te stellen met de ontdekking van een geheel nieuw kolenveld, waarvan de grenzen eerst langzamerhand bekend zullen worden en dat wellicht eenmaal de thans zoo onherbergzame veen- en heidegronden in die streken een geheel ander aanzien zal geven. Men gelooft niet, dat diepten als deze te groot zijn voor exploitatie.

575 Hiervoor voorkomt het alleen aan op den rijkdom van het veld en op de mogelijkheid om de kolenlagen met schachten te bereiken. Dit laatste wordt zeer bezwaarlijk wanneer de op de vaste rotsgrond liggende aardlagen uit drijfzand bestaan. Zijn zulke waterhoudende zandlagen meer dan 500 M. dik, dan is die mogelijkheid vooreerst wel uitgesloten te achten. Is het drijfzand minder dik, dan kan men schachten maken met behulp der zoogenaamde bevriestmethode, die dan echter zéér duur worden.

580 Bestaan de deklagen echter uit watervrije klei- of mergellagen, dan is schachtbouw tot 1000 en meer meters diepte volstrekt niet bezwaarlijk en zulks is juist te Helenaveen het geval gebleken: waterhoudend zand is zoo goed als niet aangetroffen, zijnde dit reeds een buitengewoon gunstige omstandigheid. Of de kolenafzetting een voldoende aantal bereikbare lagen zal bevatten, om een winstgevend mijnbouw mogelijk

585 te maken, is na één enkele boring onmogelijk te zeggen: daartoe moet het geheele gebied! eerst door een aantal boringen onderzocht zijn. Bij deze volgende boringen is het alleszins te verwachten, dat sommige daarvan de steenkolen minder diep zullen aantreffen dan thans is geschied, terwijl nog verderop de steenkool vermoedelijk weder aanmerkelijk dieper zal komen te liggen. In de

590 tegenwoordige omstandigheden zullen echter ook zulke dieper gelegen velden nog afgeboord moeten worden, al zou het al niet mogelijk zijn deze onmiddellijk in exploitatie te brengen.

Dat zeer diepe boringen ook particuliere ondernemers niet meer afschrikken, blijkt vooral in Duitschland: daar worden boringen verricht, die eerst bij 1300-1400 M.

595 diepte steenkolen bereiken. Zulke diepten zijn nu zeer zeker in de tegenwoordige omstandigheden te groot. Mijnbouw is technisch op diepten van 1500-1700M, geenszins onmogelijk; er bestaan reeds dergelijke mijnen (kopermijnen in Noord-Amerika), maar men zoude niet concurreeren met bestaande ondiepe kolenmijnen. Wanneer van dezen laatste echter over 20-30 jaren een aanmerkelijk aantal uitgeput zal zijn, veranderd

600 alles en zullen die diepgelegen kolen zeer zeker met vrucht aan den dag gebracht kunnen worden. Daarom wordt het wenschelijk geacht, zich reeds thans van het bezit van zulke diep gelegen kolenafzettingen te verzekeren.

Er is echter alle kans, dat in het nieuw-ontdekte kolenveld over een groot, gebied de kolen minder diep zullen ligger (b.v. tusschen 700 en 1000 M.) en derhalve, zoo de

605 kwaliteit goed is, terstond exploitabel zullen zijn.

30 augustus 1906 **Steenkoolboring Helenaveen.**

[Naar] wij vernemen blijft bovengenoemde ? nieuwe en zeer gunstige uitkomsten ?eren. ? de onlangs door ons vermelde vondst van 60 cM. dikke en dus exploitabele ? werd

610 Woensdag der vorige week een ? van 69 c.M. aangetroffen, terwijl ?dag l.l. ongeveer 10 meter lager een ? laag ditmaal 77 c.M. dik werd aan[geboo]rd. Het voornemen bestaat op deze ?baar veel belovende plek nog minstens ? meter dieper te boren.

1 september 1906 **Steenkolen in Noord-Brabant.**

615 Volgens de N. R. Ct. vond men Donderdag voor het eerst water, dat bij onderzoek een hoog zoutgehalte bleek te bezitten. Het plan is, twee nieuwe boortorens op te richten, een bij het station Helenaveen, den tweede bij Helden.

4 oktober 1906 **Steenkolen in Noord-Brabant.**

620 De boringen te Helenaveen zijn thans opgehouden en de nieuwe boortoren nabij het station is ongeveer gereed. Een vijfde laag steenkolen is nu ontdekt en wel ter dikte van 1.75 M. Tot eene diepte van ongeveer 1150 Meter is men gekomen.

18 oktober 1906 **Steenkolen.**

625 Helenaveen. Borende tot eene diepte van meer dan 1200 meter, heeft men nog twee nieuwe lagen kolen gevonden; in 't geheel 7 lagen.

31 november 1907 De boortoren van het station Helenaveen, naar Baarlo overgebracht, zal dezer dagen weder in het werk gesteld worden. Het plan is om met buizen van ruim

630 20 centimeter doorsnede te beginnen. hierdoor kan men zeer diep boren; de groote
wijdte dezer buizen toch geeft gelegenheid om telkens buizen van kleinere doorsnede
in het boorgat te doen afdalen.
De boringen te Helden vorderen goed. Men is reeds op eene diepte van 600 meter. De
hier gebruikte buizen hebben eene doorsnede van 16 centimeter.

635 **van Diepen**

26 mei 1891 Antonie van Diepen werkman.
Hij heeft een gelukkig jaar gehad. een koe is gestorven en vraagt geld van het
Koningsfonds.
640 Er wordt beloofd dat zal onderzocht worden.

van Diessen, turfarbeider

26 mei 1891 Hendricus van Diessen, werkzaam in de turf en met grasmaaien.
Hij zegt dat zijn schuur slecht is. hij betaalt voor zijn huis 25 gld. et een halve
645 hectare land er bij is het 36 gld. zijn huishouden bestaat uit 6 man. had dezen
winter voor 14 ct. daags een heele week gewerkt. Hij wil voornamelijk meer land
hebben. Hij zegt dat hij het eerste om land heeft gevraagd en dat nu de machinist het
krijgt.

650 20 januari 1908 Te Helenaveen (N.-Br.) is een huis, bewoond door de familie Van
Diesser, met den geheelen inboedel verbrand. Twee geiten zijn omgekomen.

van Dijk

655 3 maart 1906 3 Op **Woensdag 7 Maart** te Helenaveen, te beginnen om 9½ uur voorm.,
respectievelijk ten verzoeken en ten huizen van Francis Franssen, Gerrit Jonker, Arn.
Schipper en Joh. van Dijk.
2 dragende koeien, 6 geiten, 5 varkens, huismeubelen, hooi, stroo, mangelwortelen,
aardappelen en verder akkergerief.
Op affiches breeder omschreven.

660 **Dirks/Derks**

26 mei 1891 Seijnen, Kleijn, J. Dirks en vd Slicht, allen turfgravers.
Overijsselaars.

Zij leggen hunne klachten voor
665 I. zij moeten 40 ct per meter voor de brand betalen, en die in de huizen wonen nog 15
ct per meter extra. dit zijn zij niet gewoon
II. het werk is zwaar voor het loon.
III. De smelen (slecht gras) wordt per blik verpacht. daardoor pachten anderen het.
zij verzoeken nu dat die niet meer publiek zal geschieden.
670 vr. Hoe lang zijt gij hier?
a. Twee reeds 3½ jaar, de twee anderen in het voorjaar van Hoogeveen gekomen.
vr. Waart gij daartoe aangezocht?
a. Ja. het was toen goed, zeide men, maar het is nu minder geworden. het loon is te
gering. Vroeger toen wij kwamen betaalden wij nergens voor. toen kwamen de Duitschers
675 en zij moesten in een huis.
Dezen winter hebben wij 2 maal oude water gegeten.
vr. Hoe zijn de verdiensten in Overijssel?
a. Tegenwoordig wordt daar evenveel verdiend, maar het werk is lichter.
vd Slicht zegt dat hij nu de helft van het huis van Meekers heeft gehuurd, deze is nu
680 in de andere helft getrokken.
vr. Hebt gij er iets op tegen, wanneer men U vroeg om er uit te gaan?
a. Ja want ik heb er al het land bij.
vr. Zoudt gij er U in schikken het andere jaar het huis te verlaten?
a. Ik moet dan in ieder geval goed land bij mijn huis krijgen.

685 ? mei 1891 3/ bij no 31.

Edele Achbare Heeren

Daar wij als Overijsselsen wel van gedachten waren om ons beklag niet mondelijk tot u
in te brengen, hebben wij besloten Dit met een brief te doen. Wel hopen we dat dit om
690 beklag met deze brief van u Achbre Heeren zal aan genomen worden. Het beklag dat wij
hebben wij ondergetekendenden is eenerlei. Het luit dan dus ten eerste dat wij
zooveel moeten betalen voor de brand hetwelk is 40 cent per meter die in de keten
wonen en die in de huizen wonen nog 15 cent per meter extra hetwelk wij niet gewoon
zijn Ten tweeden dat wij niet het turf graven het werk te zwaar moeten maken voor het
695 loon hetwelk met turf leggen omringen en vuren alles moeilijk valt Ten derden dat

- de smelen die verpagt worden dat die ons zoo worden opgejagt door boeren van elders dat wij genoodzaakt zijn duur te pagten of ons vee dat wij hebben te verkopen, en als wij ons vee verkopen moeten kunnen wij geen mest maken, daar vloeit van zelf van dat wij niet verbouwen kunnen, en als wij niet verbouwen kunnen wij niet bestaan
- 700 Uw onderdinaren
J. Seinen
G. v.d. Sleen
G Kleine
J. Botter
- 705 J Schonewille
Jan Derks
H Slot
E de jong
- 710 uit het kasboek van Leo Theelen:
31 december 1931 Dirks B. 106½ kg ruwe honing vaste bouw (levering 1931) 0,00
31 december 1931 Dirks B. 47½ kg ruwe honing losse bouw (levering 1931) 0,00
31 december 1931 Dirks B. uitbetaald -57,75
- 715 **diverse personen**
19 februari 1906 **Boren steenkolen.**
De directeur deelt mede dat men van plan is boringen naar steenkolen te Helenaveen te doen. Dit geschiedt door eene Mij (de Boormaatschappij) in opdracht van het Rijk. Hij is voornemens de opzichtermannen aan dezen te verhuren benevens aan een der
720 boormeesters. de andere boormeester kan dan op eene andere plaats onderkomen vinden. hij meent dat 150 gld voor 1 jaar als huur van die opzichtersmannen kan worden aangenomen.
- 725 6 maart 1914 Verder deelt de directeur mede dat de verkoop van den turf beter kan zijn en dat het met de arbeidersbevolking thans niet geweldig gesteld is. 5 à 6 gezinnen turfgravers zijn vertrokken naar Heerlen en Duitschland.
- 31 mei 1934 Er werken 75 werkeloozen, die een uurloon van 24 cent krijgen.
- 730 29 maart 1946 De Directeur merkt op dat er 23 mensen welke uit Helenaveen zijn weggevoerd niet zijn terug gekeerd en men dezen als overleden kan beschouwen.
- Doppenberg**
29 april 1922 **Inmenging van Jhr. Mr. v. R. in de directe leiding der Mij**
- 735 Thans is aan de orde punt 2 der agenda: Inmenging van Jhr. Mr. F. van Rijckevorsel in de directe leiding der Mij. De directeur zegt dat deze commissaris in den laatsten tijd zijn directie onnoodig heeft bemoeilijkt. In het voorjaar toch werden door hem ontvangen J. H. van der Veen opzichter der bouwwerken en J.J. Vervuurt Lents
740 bouw knecht, later in Juli nog J. Doppenberg. Reeds de toestand dat er beklag kan gedaan worden, maakt de directie onnoodig moeilijk. 't ligt trouwens niet op den weg van commissarissen om zich hiermede te bemoeien.
- 745 De voorzitter antwoordt dat hij het in deze niet eens is met den directeur; hoe toch zouden commissarissen vooruit kunnen weten wat de personen te zeggen hebben die zich bij hem aanmelden. men kan ze dus niet wegsturen zonder ze gehoord te hebben.
- 750 De directeur zegt dat die personen zich gerugsteund zullen gevoelen alleen door het feit dat zij ontvangen worden. De omstandigheid dat de Heer v. Rijckevorsel zich tot den voorzitter gewend heeft na het bezoek van de twee eerstgenoemde personen geeft een officieele kleur aan deze zaak.
- De Heer v. R. zet uiteen dat het van der Veen te doen was om alsnog een belooning te bekomen over het afgelopen dienstjaar en J.J. Vervuurt die door den directeur ontslagen was en zich thans tot een der commissarissen wendde om te probeeren dit ontslag ongedaan te maken. Terstond heeft spreker aan den voorzitter schriftelijk mededeeling gedaan van dit bezoek het aan hem overlatende zich met den directeur in verbinding te stellen.
- 755 [...] Nog een derde geval deed zich voor: meergemelde Joh. Vervuurt beval zich schriftelijk bij hen aan om een der leegstaande woningen met ±3 hect grond te mogen huren. Ook hiervan gaf spreker terstond kennis aan den directeur terwijl hij aan Vervuurt schreef dat het verhuren van woningen en van land een zaak is die aan den directeur is overgelaten en hij zich dus tot hem moet wenden.
- 760

Draijer, schipper

25 november 1901 - Donderdag is alhier tegenover de fabriek der firma Carp uit de Zuid Willemsvaart opgehaald het lijk van den tu[redacted]schipper Draaier die vermoedelijk door de duisternis misleid te water is geraakt.

765

Duyser, schipper

14 mei 1891 Vrouw van Schipper Duyser.

Heeft 30 jaar gevaren voor de Mij zij kan niet meer rondkomen - sinds 5 a 6 jaar is de man kinds - zij verdienen 18 gld - doch haar zoon is getrouwd die heeft de helft - zij zouden een knecht willen houden doch het kost te veel.

770

De commissaris zal er met dir. over spreken.

10 september 1891

e Schipper Duyser

775

G van Maren Zie W 9, 15 & 51 van het mondeling verhoor.

A vd Laar

Naar aanleiding van de mededeelingen en verzoeken van de hier genoemde personen rijst de vraag: wat te doen met de bewoners of werklieden te H'veen, die door ouderdom of gebreken buiten staat zijn hun levensonderhoud te verdienen?

780

Een bevredigende oplossing van die vraag weet de Commissie niet te geven; overweging zoude het verdienen na te gaan in hoever met de gemeente Deurne eene overeenkomst ware aan te gaan om ouden en gebrekkigen tegen eene vergoeding onderkomen en onderhoud te verschaffen.